

γων δύναμιν αύτοῦ ἐδείκνυεν ὑπεισχυνούμενος τοῖς μαθηταῖς ὅτι ποὺεῖ
τὸν οἵτινα λίγον κρείττω, ἵτοι τὸ ψεῦδος ἀληθέας, τὸ ἀδικον δίκαιον
τὸ ἀπίθανον πιθανόν, ἢ, ὡς ἔρμηνεύει τυπο ὁ Ἰσοκράτης (15, 30),
τὸ ἐπικρατεῖν τὸν ψευδόμενον τοῦ ἀληθῆ λέγοντος, τὸ πλεονεκτεῖν
ἐν τοῖς ἀγῶσι παρὰ τὸ δίκαιον, ἢ, ὡς ἔτι σαφέστερον ἔρμηνεύει
τὴν ρήτραν ὁ Ἀριστοφάνης (¹), τὸ νικᾶν τὸν ἄδικον λόγον τὸν δί-
καιον. Διὸ καὶ ἀσχολεῖται ὁ Πρωταγόρας περὶ τὴν γλῶσσαν, ἀπέβη
δὲ μετὰ τοῦ Προδίκου ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς γλωσσικῆς ἐρεύνης,
διέκρινε πρῶτος τὸ βι γένη τῶν οὐσιαστικῶν, τοὺς χρόνους τῶν ῥη-
μάτων (μέρη χρόνου) (²), τὰ εἶδη τῶν προτάσεων καὶ ἐδίδασκε περὶ
ὅρθιοεπείας (³).

Γοογίας ο Λεοντίνος.

Γοργίου βίος (δρᾶσις πολιτική - διδακτική - συγγραφική). — 'Απο-
φθέγγιατα.—Χαρακτήρ λόγου.—Περὶ γνώσεως θεωρία.—Φυσικά
καὶ ηθικά δόξαι.—Περὶ φυτορικῆς καὶ φύτιορος γνώμης.

Γοργίας ὁ Καρραντίδου κατὰ Παυσανίαν (VI, 17. 8), κατὰ Σουτ-
δαν δὲ Χαρραντίδου, κατήγετο ἐκ τῆς Σικελικῆς πόλεως Λεοντίνων,
ὅπεν καὶ Λεοντίτος ἐπωνομάσθη. Ἐγεννήθη Ἰσως περὶ τὸ πρῶτον
ἔτος τῆς 74 Ὁλυμπιάδος, ὅποι περὶ τὸ 483 π. Χ. καὶ ἔζησεν ἕτη
δικτὺ ἡ ἐννέα καὶ ἑκατὸν μέχρι τοῦ 375 π. Χ. (⁴). Ο Γοργίας εἶχεν
ἀδελφὸν Ἡρόδικον καλούμενον Ιατρόν (⁵). Τοῦ Γοργίου μνη-

⁽¹⁾ *Nep.* 112 καὶ ἐφ. 875 καὶ ἐφ. 882 καὶ ἐφ.

⁽²⁾ Atagay, Ω', γ', κατ. ἐρ. 52. Zeller αὐτ. 1⁴, 1018 κατ. ἐρ.

⁽³⁾ Εἰδικῶς περὶ Πρωταγόρου ἐπραγμάτεύθησαν ὁ Geist de Protagorae sophistae vita Gissae 1827 ὁ Leon h. Spengel, de Prot. rhetore ejusque scriptis ἐν τῷ αὐτοῦ «Συναγωγῇ τεχνῶν» σελ. 52 κ. ἐφ. ὁ L u d v. F e r d. H e r b s t, Protagoras Leben u. Sophistik. ἐν Philol—histor. Studien herausg. von Petersen I. Heft, Hamb. 1832, σελ. 88—164 ὁ W e b e r, Quaestiones Protagor. Marb. 1850. ὁ I o h. F r e i, Quaestiones Protagoreae Bonn. 1845.

⁽⁴⁾ Zellerg. g. p. I⁴, 947, 3. προσλ. κατ Μυλ. 2 IXXX, 116.

Επί τούτων οι παραπάνω απόσπασμα συντάσσουν την πλήρη γένος της ιδέας.

μονεύει καὶ ἀδελφὴν ὁ Πίκος παῖς αἱς⁽¹⁾, ἢ συνήρχεται Δεῖκράτης.
Πλείονα περὶ τῆς γενεᾶς τοῦ Γοργίου δὲν παρεδίθησαν ἡμῖν, φάνε-
ται δὲ ὅτι μεγάλης τιμῆς ἔξιστο ἐν τῇ κύτῳ πόλει, οὐ μόνον
διέτι πρεσβευτὴν εἰς Ἀθήνας αὐτὸν ἐπεμψεν, ἀλλὰ καὶ γάμισμα
ὑπάρχει, φέρου ἐπιγραφὴν αἴ' οργίας ὁ Λεωντῖνος⁽²⁾.

Τὰ ἐν Πλουταρχῷ⁽³⁾, διὰ τοῦ Γοργίου δεν εἴη ἐν ὄμονοίς μετὰ
τῆς γυναικεῖας αὐτοῦ σύναιροῦνται ὑπὸ τοῦ Ἰσοκράτους⁽⁴⁾, βεβαιοῦν-
τος δὲ τοῦ Γοργίου οὔτε γυναικεῖα ἐγγίμενον οὔτε πειδας ἐποιήσατο.
Ἐπίσης καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Πλουτάρχου⁽⁵⁾ δὲν δύναν-
ται νὰ ἐπιβορύνωσι τὸν ἡθικὸν βίου τοῦ Γοργίου.

Ο Γοργίας λέγεται⁽⁶⁾ μεθυστὴς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, ἀλλὰ
τοῦτο ἐστιν ἀβέβαιον, πιθανὸν μόνον ἐστὶν ὅτι ὁ Γοργίας ἀφελήθη
παρὰ τοῦ Ἐμπεδοκλέους ὡς ῥήτορος καὶ φιλοσόφου. Ἡν Πλάτωνος
Μένωνι (76 Δ) φάνεται ὁ Γοργίας πρεσβεύτην τὴν τοῦ Ἐμπεδο-
κλέους θεωρίαν τῶν ἀπορροῶν καὶ τῶν πόρων τῶν ὄντων⁽⁷⁾. Σχέσιν
τινὰς καὶ γνωριμίαν τοῦ Ἐμπεδοκλέους ἐμφανίζει καὶ τὸ λεγόμενον
ὑπὸ τοῦ Σωτέρου⁽⁸⁾, διὰ τοῦ Γοργίου ἐλεγεν ὅτι αὐτὸς παρῆν τῷ Ἐμ-
πεδοκλεῖ γοντεύοντι.

Ο Γοργίας φέρεται καὶ ὡς ὀστρακόβιχος. Βιγένετη δὲ διδάσκα-
λος τοῦ Ἰσοκράτους⁽⁹⁾, διὰ τοῦ αὐτοῦ διδάσκαλον εἶχε τὸν Τιτανό

(1) VI, 47, 4.

(2) Εξέδωκε δ' αὐτὸν ὁ Ηaimins ἐν τῷ Thesaurus Brit. Tom II, p. 59,
ὧς λέγει ὁ Gronovius ad Aelian. Var. hist. p. 42. Φάρει δὲ τὸ νόμισμα
ἐπὶ τῆς ἑτέρας μὲν ἐπιφανεῖται αὐτοῦ καρχαλίνη Ἀπολληνοῦ, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας
κύκνου μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Γοργίας Λεωντίνου.

(3) Παρ. παραγ. 43.

(4) Περὶ ἀντιδ. 156.

(5) Ήστις ἀντις διεκρίν. τὸν καλ. 23.

(6) Ὅπερ τοῦ Σατύρου παρὰ Διογ. II', 6', 58. Σγ. ο λ. εἰς Πλάτ. Γορ.
405 Δ. Quintilian. III, 1 8.

(7) Πρβλ. Πλαστ. Ἀρέσκ. Λ', 15.

(8) Διογ. II', 6', 59.

(9) Ο Πλούταρχος ἐν Βίοις τῶν 10 Ἱντέρων (Δ', 24) περιγράφει τὸ μνῆμα
τοῦ Ἰσοκράτους, λέγει δὲ ὅτι «έπι τοῦ μνήματος ἐπήν κίνη 30 πήγεων, ἐπὶ δὲ τοῦ
κίνονος Σειρήν 7 πήγεων. Ἡν δὲ καὶ τρίπεζα πλευτίν ἔγραψε πονητίς τι καὶ
τοὺς διδάσκαλους αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ Γοργίαν εἰς αρχίριν ἀστερολογικήν βλέ-

καὶ ὅτι διηγωνίζετο πρὸς αὐτὸν ἐν Ἀθήναις εἰσὶν ἀπίθανα⁽¹⁾.

Οἱ Λεοντῖνοι ἀποικοὶ μὲν ὅντες Χαλκιδέων, συγγενεῖς δὲ Ἀθηναίων ἔτυχον πολεμούμενοι ὑπὸ τῶν Συρακουσίων καὶ ἐκινδύνευσαν νὸς ἡττηθῆσθαι κατὰ καράτος. Ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἀνάγκη ἐξαπέστειλαν τῷ 427 πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πρεσβείαν, ἵνα αἰτήσωνται βοήθειαν τὴν ταχίστην. Ἀρχὴν δὲ τῆς πρεπείας ταύτης ἐξελέξαντο τὸν Ἰοργίαν ὡς ἴκανώτατον ὅντα Λεοντίνων τὰ κοινὰ πράττειν. Οἱ Γοργίας ἐλθόντες εἰς Ἀθήνας καὶ παραχθεῖς εἰς τὸν δῆμον καὶ ὄμιλονταις περὶ τῆς συμμαχίας οὕτως ἐξέπληξε τοὺς εὐφυεῖς καὶ φιλολόγους Ἀθηναίους διὰ τῆς ποιητικῆς καὶ τροπικῆς αὐτοῦ φράσεως, διὰ τῶν ἀγνώστων ὅτι τοῖς Ἀθηναίοις ῥητορικῶν κόσμῳ, τῶν ἀγτιότων καὶ ἴσοκώλων καὶ παρίστων καὶ ὄμοιοτελεύτων καὶ τῆς ἀλληλής ῥητορικῆς μαγγανείας, ὥστε οὐ μόνον ἐπεισεν αὐτοὺς διπέρασθεν, ἀλλὰ καὶ ἐθουμάσθη σφύδρῳ ἐπὶ τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ καὶ πολλοὺς μαθητὰς ἐφείλκυσε καὶ πολλὰ χρήματα εἰσέπραξεν⁽²⁾. Οἱ Ἐρμηνευτὴς τοῦ Ἡρμογένειας⁽³⁾ παραδίδωσιν ὅτι ὁ Γοργίας ἦδη κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπιδημίαν ἐν Ἀθήναις ἐκρατήθη διπότων Ἀθηναίων καὶ ἔμεινεν ἐνταῦθα, ἀλλ' ἀξιοπιστότερος ὁ Διονύσιος λέγων «οὗτος μὲν (ὁ Γοργίας) θαυμασθεῖς ἐν ταῖς Ἀθήναις ἐπὶ τέχνῃ ῥητορικῇ τὴν εἰς Λεοντίνους ἐπάνοδον ἐποιήσατο⁽⁴⁾. Κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἐπιδημίαν παρέμεινεν ὁ Γοργίας ἐν Ἐλαάδῃ, διότου διήρχετο τὰς πόλεις διδάσκων Τῆς περιοδείας ταύτης

ποντα, αὐτὸν τε Ἰσοχράτην παρεστώτα. Ἐκ τούτου γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ Γοργίας ἐθιστρεῖτο καὶ ὡς ἀστρολόγος. Οἱ Ἰσοχράτης (436—338) καὶ ὑπ' ἄλλων βεβαιοῦται ὅτι ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Γοργίου (Διον. Ἀλικ. περὶ κρίσ. Ἰσοχρ. V. σ. 535 ἔκδ. Beisk. II λογιτ. βίοις 10 ῥητόρ. Δ', 26).

⁽¹⁾ Προλ. εἰς τὴν ῥητορ. Ἐρμογ. ἔκδ. Walz. IV. 14. Πανσαν. VI, 17.

⁽²⁾ Διον. Σικελ. XII, 53. Πλάτ. Ἐπιπλ. Μείζ. 282, Διονυσ.

Ἀλικ. περὶ κρίσ. περὶ Λυσ. κεφ. 3, τόμ. V, σελ. 458 ed. Reisk. Ως συμπρεσβευτὴς τοῦ Γοργίου λέγεται ὑπὸ τοῦ Ηχισανίου (VI, 17, 8) ὁ Τισίας. Περὶ τῆς ἴστορικῆς ἀξίας τῆς μαρτυρίας ταύτης ὑπάρχει ἀμφιβολία. Οἱ Τισίας δημως φαίνεται τῷ ὅντι ἐν Ἀθήναις. Οἱ Σωκράτης περὶ Πλάτωνι (Φαίδρῳ 267) συνδέει τὸν Τισίαν μετὰ τοῦ Γοργίου. Πρὸς δὲ τούτοις τοῦ Τισίου μαθητὴς λέγεται καὶ ὁ Ἰσοχράτης, διστις οὐδέποτε εἰς Σικελίαν ἐπλευσεν.

⁽³⁾ Προλ. εἰς τοῦ Ἐρμογ. τὴν ῥητορ.

⁽⁴⁾ Διον. Σικελ. XII. 53.

γινώσκομεν ὀλίγους μόνον στεφυρούς : τὰς Ή καὶ ζ, ἐνθα μαθητὴν
αὐτοῦ εὑρίσκομεν τὸν φίλον τοῦ Σενοφῶντος καὶ Κύρον τοῦ νεωτέρου
Πρόξενον τὸν Βοιώτον, καὶ ὅπου συνδιέτριψε τῷ Πυθαγορείῳ
Λύσιδι περὶ οὗ ἀγνοούμενον ὀπήγγειλεν αὐτὸς Βεβαίως τοῖς περὶ¹ "Ἄρχεσον, ὅτε ἔπλευσεν εἰς Σικελίκην²). Τὴν "Η λαδα, ἐνθα ἐν τῇ
Ολυμπικῇ παχηγύραι ὀπήγγειλε λόγον καὶ εὔδοκίμητε σφόδρα·
τοῦ λόγου τοῦτον σφίζεται μικρὸν ὀπέσπασμα³). Τὸ "Λργος,
ὅπου ὀπήγρεύθη ἡ φύτητις εἰς τὰ μαθήματα αὐτοῦ⁴). "Άλλος
λόγος αὐτοῦ φέρεται ὑπὸ Φιλοσοφούρων (6. Σ. 1, 9, 2. 3)
εἰς τοὺς πεπόντας ἀπαγγελθεὶς ἐν Ἀθήναις. Τοὺς Δελφούς, ἐνθα
ἀπήγγειλε τὸν Πυθακὸν αὐτοῦ λόγον⁵) καὶ ἔστησεν ἐκυρῷ ἐν τῷ
ναῷ εἰκόνα χρυσῆν, κατὰ δὲ τὸν Πυναχνίν ἐπίγρυπτον⁶). Τέλος δὲ
πολὸν χρόνον διέτριψεν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τὸν θεσσαλοῦς πρύτερον
εὔδοκίμους ὄντας ἐν τοῖς "Ιδληναι καὶ Οχυράζομένους ἐφ' ἵππικῇ τε
καὶ πλούτῳ ἐποίησε Οχυράζεσθαι καὶ ἐπὶ αὐτίκ, πρὸ πάντων δὲ τοὺς
Λασισκίους, ὃν τοὺς τε πρώτους τὸν Ἀλευχάδην, ὃς τὸν Ἀρίστιππον,
καὶ τὸν ἄλλον Θεσσαλὸν ἐρεστὰς αυτίκις κατέσπεισεν⁷). "Ο Πλά-
των ἐν τῷ διωλόγῳ "Ιππίκῃ τῷ Μετίου λέγει καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐπαν-
λαμβάνει ὅτι ὁ Γοργίνος πολλὰ γράμματα ἐπορίσθη ἐν Ἀθήναις ἐκ
τῆς διδασκαλίας⁸). Οἱ δὲ Διδδωροὶ (III, 53) καὶ ὁ Σωτήλος λέ-
γουσιν ὅτι ἐλάμβανε μνᾶν παρ' ἐμάστου μαθητῶν δίδακτρον. Οἱ δὲ
Αἰλισκὸς⁹) ποιεῖται μνᾶσιν τῆς μαγικλοπρεποῦς ἐκ πορφύρας περι-
βολῆς αὐτοῦ. "Ως σημεῖον δὲ τοῦ πλούτου αὐτοῦ θεωρεῖται καὶ ἡ
ἀνωτέρῳ μνημονευθεῖσα γραπτὴ αὐτοῦ εἰκὼν, ἥη ἔστησεν ἐν τῷ γκῷ

⁽¹⁾ Η λασταρ. περὶ τοῦ δαιμ. τοῦ Σωκρ. καρ. Β σ. 321. Σενοφῶν-
τος Ἀνάθ. II, 6, 16. Διογ. II, 49.

⁽²⁾ Μηττ. Γοργ. ἀποτ. I. τέμ. Β. τελ. 143.

⁽³⁾ Ολυμπ. εἰς Γοργ. 40.

⁽⁴⁾ Φιλοστρ. 6. Σ. 493.

⁽⁵⁾ Cic. De orat. III, 32. Η κασ. X, 18. 7.

⁽⁶⁾ Η λάτ. Μέν. 70 Λ καὶ ἐφ. Κατὰ τὸν Κακέρωνα Orat. cap. 52 ἐν
Θεσσαλίᾳ ὁ Ισοχράτης ἡχρούσκε τοῦ Γοργίου.

⁽⁷⁾ Η λάτ. "Ιππίκῃ Μετίζ. 282 Β. "Αθ. φ. u. 1', 113 πρὸκ. καὶ Σενοφ.
Σωκρ. I, 5. Ἀνάθ. Β', 6, 16.

⁽⁸⁾ Ησικ. Κατ. XII, 32.

τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος. Κατὰ τὸν Κικέρωνα ὅμως, Βαλέριον τὸν Μάξιμον καὶ Φιλόστρατον οὐχὶ αὐτός, ἀλλ' οἱ Ἑλλῆνες ἔστησαν αὐτῷ τὴν εἰκόνα (¹). Πρὸς πάσας ὅμως ταύτας τὰς ἐνδείξεις τοῦ πλούτου τοῦ Γοργίου ἀντιψάχεται τοῦ Ἰσοκράτους ἡ μαρτυρία (²), καὶ τὸν ὁμογένεα εἰ καὶ ὀλίγας ἀφορμὰς διαπινῶν εἶχε καὶ περὶ τὸν γρηγορεῖτισμὸν κατεγίνετο καὶ μακρότατον χρόνον ἔζησεν, ὅμως χαλινὸς μόνον στατήρας κατέλιπεν, ἵτοι οὐδὲ εἶχοι χιλιάδας μαρτυρίας.

(¹) Γοργίος εἰ καὶ ἐγένετο μακροβιώτατος (³), τὸ γῆρας ὅμως αὐτοῦ ὑπῆρξε οὐλερόν. Ερωτηθεὶς δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ μακροῦ καὶ ὑγιεινοῦ γῆρατος ἐν πάσας ταῖς αἰσθήσεσιν εἶπε «διὰ τὸ μηδέποτε συμπεφυεχθῆναι ταῖς ἄλλαις εὐωχίαις» ἢ κατὰ τὸν Στοβαῖον «έρωτος ποίᾳ διαίτῃ χρώμενος ἐπὶ μακρὸν γῆρας ἥλθεν» οὐδὲν οὐδέποτε, ἔφη, περὶ ἡδουνῆν οὔτε φυγῶν οὔτε δράσασ». (⁴). Πρὸς ταῦτα οὐδόλως συμφωνοῦσι τὰ παρὰ Λουκιανῷ (Μακροβ. 23), διε τροφῆς ἀπορχόμενος ἐτελεύτησε, πολλῷ συμφωνότερον πρὸς τε τὸ ἐγκρατὲς καὶ ὑγιές αὐτοῦ γῆράς ἐστι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ, διτὶ ἐν τῷ τέρματι ὃν τοῦ βίου καὶ γεγηρακώς εὖ μάλα, ὑπὸ τινος

(¹) Cic. de orat. III, 32, 129. Valer. Max. VIII, 13, ext. 2.
Φιλοστρ. 6. Σ. 1, 9, 2.

(²) Τὸν τῷ περὶ ἀντιδ. 155 κ. ἔφ.

(³) Ηλούτ. περὶ ἐκλελοιπότιων χρηστγρίων 20. «Οὕτω γάρ Ἐπίκουρός τε γείρων φυνεῖται Γοργίου τοῦ σοφιστοῦ καὶ Μητρόδωρος Ἀλέξιδος τοῦ κωμῳδοποιοῦ. Διπλάσιον γάρ οὗτος ἔγινε τοῦ Μητρόδωρου, Ἐπίκουρου δ' ἐκεῖνος πλέον ἡ ἐπίτριτον». Ο δὲ Ἐπίκουρος ἔγινε 72 ἔτη (Διογ. I, 15), ὁ Γοργίας ἀρα ἐκατὸν ὀκτώ. Ο Ηλάτων ἐν Φιλίδρῳ 261 οὐδένειται «Ναὶ μή δι τοῦ γε τῶν Νέστορος, εἰ μὴ Γοργίαν Νέστορά τινα κατασκευάζεις», ὁ δὲ σχολιαστὴς προστίθησιν «ἀπεικάζει τὸν Γοργίαν τῷ Νέστορι, ἐπειδὴ καὶ αἰδήμων καὶ πολυτῆς ἐγένετο ἐκατὸν γὰρ ὀκτὼ ἐλέγετο ζῆσαι ἔτη». Plin. Hist. nat. VII, 48 indubilatum est, Gorgiam Siculum centum et octo annos vixisse. Census originis de die natali Cap. 15: Gorgiam octo supra centum annos habuisse constat. Λουκ. Μακροβ. 23 «Ἐητέρων δὲ Γοργίας, ὃν τινες Σοφιστὴν καλοῦσιν, ἔτη ἐκατὸν ὀκτώ. «Διογ. II, 58» Γοργίαν, ὃν φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν Χρονικοῖς ἐννέα πρὸς τοῖς ἐκατὸν ἔτη βιώντα». Quintil. III, 1, 9 (Gorgias) centum et novem vivit annos κ.τ.λ. κ.τ.λ. Ήδὲ Mullach, Fragm. tom. II, p. LXXXIII.

(⁴) Λουκ. Μακρόβιοι 23. Mull. Frag. II, p. 145 α. Απ. 12.

ἀσθενείας, πατοληπροσείς κατ' ὅλην την οὐρανήν, οὐκέτι οὐδὲν
έρωτηθείς λοιπὸν ὑπὸ φίλου πῶς ἔγειται; "Ηδη μὲν δὲ οὐκοῦν δοξεῖται
παρακατατίθεσθαι τῷ ἀδελφῷ" (¹), εἶπεν.

'Ο Γοργίας ἔσχεν, ώς εἴπουμεν ἡδη, μαθητὰς 'Αρίστιππον τὸν
'Αλευάδην, Μένιοντος τὸν Ηετταλόν, Πρόδεντος τὸν Ισιώτιον καὶ 'Ισο-
χράτην, τοὺς ἀσφαλῆς μεμαρτυρημένους. 'Αλλὰ καὶ Ηδηλος ὁ Λικύ-
μνιος ἢ 'Ακρογχυτος καὶ 'Αλκιδόμυκος ὁ Βέλεάτης, καὶ ὁ Θουκυδίδης
καὶ οἱ Κριτίας καὶ ὁ 'Αγάθιον καὶ ὁ Ηλάτων καὶ ὁ Λίσγίνης ὁ Σω-
κρατικὸς ἐμμηνύοντο αὐτὸν (²). Οὗτοι δὲ οὖν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν
τοῦ πεζοῦ λόγου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τῆς ποιήσεως τὴν μάλιστα συν-
τέλεσπεν (³).

Τὸ σύνορον τοῦ Γοργίου φέρουσαν ἔξι λόγοι: α) ὃ ἐν τῇ 'Ολυμπιακῇ
πενηγύρᾳ περὶ δύοντος τῶν Ελλήνων, οὗ ἡ ἀρχή· «ἴποδος πολλῶν
δξιοι θαυμάζεσθαι, ἦ Λιδωρες "Ελληνες, οἵ τὰς πανηγύρων συνά-
γοντες», β) ὁ ἐπιτάφιος λόγος, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν 'Αθήναις ἐπὶ τοῖς
ἐν πολέμοις πεσοῦσιν, οὗ ἡ ἐν ὑπερβολαιώσῃ σφρίξ σύνθεσις ἐπικινε-
ται ὑπὸ τοῦ Φιλοστράτου (σελ. 493), γ) 'Ο Ηεθικός (⁴), ὃν ἀπήγ-
γειλεν ἐν Δελφοῖς, οὗ ἡ ὑπόθεσις ἀγνωστος, δ) 'Εγκώμιον τοῦ Η-
λείους, ὃπερ ἀνευ προσωψίου ἥρχετο εὐθὺς ὡδες· "Ηλις, πόλις εὔδα-
μων" (⁵), ε) καὶ σ) Ηελκυρήδους πανηγυρίκ καὶ 'Ελένης ἐγκώμιον,
ζ) 'Ρητορικὴ καὶ η) τὸ περὶ φύσεως ἢ τοῦ μὴ ὄντος (⁶) σύγγραμμα,
τῇ 84 'Ολυμπιαδὶ συνταχθέν, περὶ οὐδὲν διεξιδικῶς ἐπραγματεύθη
ὁ Spengel Συναγ. Τεχν. 81 καὶ ἐφ. καὶ ὁ Φοιστ. σελ. 62—
109. Έκ τούτων τὸ ἐγκώμιον 'Ελένης, ὁ ἀγῶν ὑπὲρ Ηελκυρήδους
καὶ ἡ 'Ρητορικὴ ἀμφισβητοῦνται (⁷).

Φιλοσοφικὸν δ' ἔστι μόνον τὸ περὶ φύσεως οὐ περὶ τοῦ μὴ ὄντος (⁸).

(¹) Mull. αὐτ. 'Απ. 13.

(²) "Ιδε τὰ χωρία περὶ Mull. αὐτ. LXXXIV 6.

(³) Zeller αὐτ. I⁴, 950, 1.

(⁴) Φιλοστρ. αὐτοῦ.

(⁵) 'Αριστ. 'Ρητ. I⁴, 14, 16, α, 3.

(⁶) Μνημονιώσται ὑπὸ τοῦ 'Ισοκρ. 'Ελέν. 213. Παλαιον. τέμ. I, 66, 26
ἔκδ. Gessner. Φιλοστρ. 480. 'Ολυμπιαδ. οὐραν. εἰς Ηλάτ. Γορ. 116.

(⁷) Zeller αὐτοῦ I⁴, 951, 5. Mull. αὐτ. LXXXV 6.

(⁸) Τὸ περιεχόμενον τοῦ φιλοτορικοῦ τούτου συγγράμματος ἐκτίθεσται Σ. 4 ξ.

Τοιαύτην ἐν ἔκυτῷ ἡσθάνετο δύναμιν νοῦ καὶ γνώσεων ὁ Γοργίας, ὥστε ἐπηγγέλλετο ὅτι ἐδύνατο νὰ ἀποκρίνηται πρὸς πᾶν, ὃ δὲν τις ἔρωτῷ⁽¹⁾.

Περὶ ἀρετῆς δ' ἐπαγγυατεύετο κατὰς τὸν Ἀριστοτέλην οὐχὶ γενικῶς καὶ κοινόλου οἵζων περὶ αὐτῆς, ὅπερ οὔτε δύσκολόν ἐστι καὶ εἰς ἀπότας δὲ σῆμα, ἀλλ' ἐξαριθμῶν τὰς ἀρετὰς ἐξήταξε κατὰ μέρος περὶ ἐκάστης⁽²⁾. Σφίζεται δ' ἡμῖν καὶ γνώμη αὐτοῦ περὶ γυναικείας ἀρετῆς, ὅτι τῆς γυναικὸς οὐχὶ τὸ εἶδος, ἀλλ' ἡ δόξα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πολλοῖς γνώριμος⁽³⁾.

Τὴν φιλίαν ἐξῆρεν οὕτως ἴτχυρῶς, ὥστε περιελάμβανεν ἐν τοῖς ἔργοις τῆς φιλίας καὶ αὐτὸ ἐπὶ τὸ συναδικεῖν. Οἱ μὲν φίλοι, λέγει, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ παρὸς τοῦ φίλου νὰ ὑπουργῇ ἔκυτῷ τὰ δίκαια, οὕτος δὲν φέρει νὰ ὑπηρετῇ ἐκείνῳ πολλὰ καὶ τῶν μὴ δικαίων⁽⁴⁾.

Τὰ πρόγυμνα καὶ καὶ ἔκυτὰ μέν εἰσι χλωρὰ καὶ ἄναιμα, ἐὰν δὲ ταῦτα αἰσχρῶς σπείρης, κακῶς βεβαίως καὶ θὲ θερίσης⁽⁵⁾.

Τὴν τραγῳδίαν ἔλεγεν ἀπότην, καὶ θὲ καὶ ὁ ἀπατήσας ἐστὶ δικαιότερος τοῦ μὴ ἀπατήσαντος καὶ ὁ ἀπατηθεὶς σοφώτερος τοῦ μὴ ἀπατηθέντος.

τοις ὁ 'Μυπειρικὸς πρὸς μαθ. VII, 55 κ. ἐφ. καὶ τὰ κεφάλαια 5 καὶ 6 τῆς Ψευδοαριστοτελεῖου συγγραφῆς «περὶ Μελίδδου, Ξενοφάνους καὶ Γοργίου».

Εἰδικῶς δὲ περὶ τοῦ Γοργίου ἐπαγγυατεύησαν ὁ Schönborn de authentia declamationum Gorgiae, Breslau 1826· ὁ H. E. d. Foss, de Gorgia Leontino commentatio, interpositus est Aristotelis de Gorgia liber emendatius editus. Halae 1828· ὁ Leonh. Spiegel, de Gorgia rhetore 1828 ἐν τῇ Συναγωγῇ τεχνῶν 1828 Stuttg. 1828. ὁ Frei, Beiträge zur Gesch. d. griech. Sophistik ἐν τῷ Rhein. Mus. VII, 1850, σελ. 527 κ. ἐφ. καὶ VIII, 268 κ. ἐφ. Antiphontis orationes et fragmenta adjunctis Gorgiac. ed F. r. d. r. Blass. 2 ἔκδ. Lipsiae 1881. A. e. m. Schieel, de Gorgianae disciplinae vestigiis. diss. Rostock 1890. Ηλείονα ἰδὲ Überweg-Heinze, Grundriss d. Gesch. d. Philos. I. Th. σελ. 113, ἔκδ. 9η.

(1) Ηλάτ. Γοργία 447 C.

(2) Αριστ. πολιτ. 1260 πρβλ. Ηλάτ. Μέν. 71 E.

(3) Mull. αὐτ. τόμ. II, σ. 142. Απ. 17.

(4) Mull. αὐτ. Απ. 18.

(5) Mull. αὐτόθι Απ. 9.

Τὸ δρᾶμα τοῦ Λίσχύλου, τοὺς ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας, ἔλεγε μεστὸν "Ἀρεως. "Οτε χελιδὼν πετομένη ἀρῆκε κατ' αὐτοῦ τὸ περίττωμα, εἶπεν αἰσχρόν γε, ὁ Φιλομήλας, ὑπαινιττόμενος τὴν μυθολογικὴν ἔννοιαν τῆς χελιδόνος, ὅτι ἡτό ποτε παρθένος κύρη καὶ ώνομάζετο Φιλομήλας· διότι ὅτι ὑπολαχυθάνεται ἀμεριπτὸν ὄφυτο, τοῦτο ἐστιν αἰσχρὸν εἰς παρθένον (¹)."

Συγεβούλευεν ἵνα τὴν μὲν σπουδὴν τῶν ἐνκυτίων δικριθεῖρωμεν γέλωτι, τὸν δὲ γέλωτο σπουδῆ.

Τοὺς γῦπτας ἔλεγεν ἐρψύχους τάφους.

Περὶ τοῦ Κίρωνος ἔλεγεν ὅτι τὸ γεράκιτκα κτεντοι μὲν, ἵνα μεταχειρίζεται, μεταχειρίζεται δέ, ἵνα τυλεται.

Περὶ τοῦ Ζητήρικτος, ποῖος πρέπει νὰ καλῆται πολίτης, ἂλλοι μὲν ὕριζον πολίτην τὸν ἐξ ἀμφοτέρων πολιτῶν γεγεννημένον καὶ μὴ ἐκ τοῦ ἑτέρου μόνον, τοῦ ποτροῦ δῆλον ὅτι μόνον ἢ τῆς ματρός, ἂλλοι δ' ἀπήτουν τιῦτο καὶ ἐπὶ πόλεπτον καὶ προπόππων. Ἀλλὰ πάλιν ἡπόρουν τινές, πῶς ὁ πάππας ἢ ὁ πρόπαππος ἐστιν πολίτης. Ο Γοργίας λοιπὸν ἔλεγε πρὶς τινάτως ἢ διύτι δὲν εὔρισκε λόγον ἢ διύτι ἥθελε νὰ εἰρωνευῇ τὸν αὐτούς, ὅτι καθάπερ ὅλμοί εἰσιν οἱ πεποιημένοι ὑπὸ τῶν ὄλμοποιῶν, οὕτω καὶ Λαρισοῖς εἰσιν οἱ ὑπὸ τῶν Λαρισοποιῶν πεποιημένοι· διύτι ὑπάρχουσί τινες Λαρισοποιοί.

Τὴν ἀγγίνοιαν καὶ εὐστροφίκην τῆς δικαιοίας τοῦ Γοργίου δεικνύουσιν οὐ μόνον οἱ τεχνικοὶ σώτοι λόγοι καὶ ἡ θεωρητικὴ διδασκαλία, ἀλλὰ καὶ τινα περιστρέψαντα ἀποφθέγματα.

Οὕτως, ὡς εἴπομεν ἥδη, τοὺς γῦπτας ἔκάλει τύφως ἐμψύχους. Τὸ αὐτὸν ῥητέον καὶ περὶ τοῦ τῶν ὄλμοποιῶν καὶ Λαρισοποιῶν ἐπινόηματος αὐτοῦ καὶ τῶν ὄλλων. "Ιτι τὸ δρᾶμα τοῦ Λίσχύλου, οἱ ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας, ἐστὶ εμεσιδην "Ἀρεως". Τὸ οτίγρ μὲν σπουδῆρ τῶν ἱκαντῶν διαφθείρειν γέλωτι, τὸ δὲ γέλωτι σπουδῆ". Τὸ εἰς τὴν ἀφήσασκη τὸ περίττωμα χελιδόνος αἰσχρόν, ὁ Φιλομήλας. Τὰ φερόμενα ὅτι ἀναγγούσι τὸν δράωνυρον αὐτῷ διάλογον τοῦ Πλάτωνος εἶπεν αἴσι κακῶς οἴδε Πλάτων Ιαριθίζειν». Κατὰ δὲ ἥλιον εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν ἐν Δελφοῖς ἀνάθεσιν τῆς γρυσῆς εἰκόνης ἔκυτοι, καὶ ὁ Πλάτων

(¹) Μιλλ. αὐτ. Ἀπ. 19, 20, 22, 21, 3, 4, 15.

εδών αὐτὸν εἶπεν «"Ηκοι ἡμῖν ὁ καλός τε καὶ χρυσοῦς Γοργίας". ἀπεκρίνετο ὁ Γοργίας «"Η καλόν γε αἱ Ἀθῆναι καὶ νέον τοῦτον Ἀρχέλοχον ἐνηρόχασιν"»⁽¹⁾.

Άλλαξ τὸ ὄφος τοῦ Γοργίου εἶχε τὸ φορτικὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ἀσαφές, τὸ μὲν διὸς τὴν κατάκορον χρῆσιν τῶν παρίσων καὶ ὅμοιοτελεύτων καὶ ὅμοιοιοκτόρων, τὸ δὲ διὸς τὸ ἀγανήσιον σεμνὸν καὶ τραγικόν. Ως ψυχρὸν μὲν παράδειγμα παρατίθεται ὁ Ἀριστοτέλης τὸ «πτωχόμαυρος κίλιξ» καὶ τὸ «ἐπιειρκήσαντας καὶ κατευορκήσαντας», ὡς δὲ ἀσκρυῷς μεταφορῇς τὸ «χλωρὸν καὶ ἄναιμα τὰ πρόγυματα· σὸν δὲ ταῦτα αἰσχρῶς μὲν ἔσπειρας, κακῶς δ' ἔθερισας»⁽²⁾.

Πικράδειγμα δὲ τοῦ χαρακτήρος τῶν λόγων τοῦ Γοργίου παραδεδίωσμα ἡμῖν ὁ Διονύσιος ἐκ τοῦ λόγου, ἐνῷ ἐγκωμιάζει ὁ Γοργίας τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστείσαντας Ἀθηναίων. Ἐξαρέτου δὲ μνείας καὶ ἐπαίνου ἀξίας ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἐστὶν ἡ ῥῆσις τοῦ Γοργίου «τὰ μὲν κατὰ βαρβάρων τροπαῖα ὑμινος ἀπαιτεῖ, τὰ δὲ κατὰ τῶν Ἑλλήνων θρήνους»⁽³⁾.

Τὴν περὶ ὄμονούχες τῶν Ἑλλήνων σφραδὸν αὐτοῦ ὅρμὴν ἔδειξεν ὁ Γοργίας καὶ ἐν τῷ λόγῳ, δην ἀπήγγειλεν ἐν τῇ Ὁλυμπιακῇ πανηγύρει ἐνώπιον πονελλήνων συμβουλεύων, ἵνα καταθέσαντες τοὺς πρὸς ἄλλήλους πολέμους καὶ τὰς διαφορὰς ἐνωθῶσι κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐκ Περσίας ἔχοροῦ. Προχετο δὲ ὁ λόγος ὡδε· «ὑπὸ πολλῶν ἀξιούσιος, ὡς ἀνδρες Ἕλληνες, οἱ πρῶται τὰς τοιαύτας πανηγύρεις συναγαγόντες»⁽⁴⁾.

Περὶ γνώσεως θεωρεῖ. Ο Γοργίας ἀναφεῖ τὸ κριτήριον τῆς ἀληθείας κατὰ διάφορον τοῦ Πρωταγόρου τρόπον.

Α'. Οὐδὲν ἔστι, λέγει· Β'. καὶ εἰ ἔστιν, ἀκατάληπτόν ἔστι τῷ ἀνθρώπῳ· Γ'. καὶ εἰ καταληπτόν, ἀνερμήνευτον τοῖς ἄλλοις.

Α'. «Οτι μὲν οὐδέν ἔστιν, δεικνύει ὡδε συλλογιζόμενος.

Εἰ γάρ ἔστι τι, ἦτοι τὸ δὲ δινέστιν ἢ τὸ μὴ δν, ἢ καὶ τὸ δὲ δινέστι

(1) Mull. αὐτ. Ἀπ. 14.

(2) Αριστοτ. Ψηφ. 1405, 6, 37. 1405, 6, 8.

(3) Mullach αὐτ. Ἀπ. 5.

(4) Mull. αὐτόθι Ἀπ. 4.

καὶ τὸ μὴ ὄν. 'Αλλ' οὔτε τὸ ὄν ἔστιν, οὔτε τὸ μὴ ὄν, οὔτε τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν, οὐκέπερ τοι.

'Οτι μὲν τὸ μὴ ὄν οὐκ ἔστιν ἀποδεικνύει ὅδε· εἰ ἔστι τὸ μὴ ὄν, οὐκέπερ τι ἄμα καθίδην οὐκέπεργάρη· διότι καθούσσον μὲν νοεῖται ὡς μὴ ὄν, δὲν οὐκέπεργάρη· καθούσσον δὲ ἔστι μὴ ὄν, πάλιν οὐκέπεργάρη. Παντελῶς δέ ἀτυπον ὅτο εἶναι τι ἄμα καὶ μὴ εἶναι· τὸ μὴ ὄν ἀρρενοφύλακας· εἰ τὸ μὴ ὄν ὑπάρχει, δὲν οὐκέπεργάρη τὸ ὄν· διότι ταῦτα εἰσὶν ἐνκατίκαι ἀλλήλους, ἐπιμένως δὲν δύνανται γὰρ συναληθεύωσι, τιθερένου τοῦ ἑτέρου. αἱρεται τὸ ἑτερον καὶ τὰνάπτιλιν.

Οὐ μόνον δὲ τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ὄν ἔστιν· διότι, εἰ ἔστι τὸ ὄν, ἦτοι ἀίδιον ἔστιν ηγενητὸν ημίδιον ἀμιτούς καὶ γενητόν. 'Αλλ' οὔτε ἀίδιον οὔτε γενητόν, οὔτε ἀίδιον ἄμα καὶ γενητόν ἔστιν, οὐκέπερ τὸ ὄν. Διότι εἰ ἔστιν ἀίδιον τὸ ὄν, δὲν ἔχει ἀρχήν τινα, διότι πᾶν τὸ γενύμενον ἔχει ἀρχήν τινα, τὸ δὲ ἀίδιον ὀγένητον δὲν ἔχει ἀρχήν· μὴ ἔχον δὲ ἀρχήν ἀπειρόν ἔστιν· ἀπειρον δὲ διαδικριτόν ἔστιν, εἰ δέ ἔστι που, ἐκεῖνο, ἐν φύσειν, ἔττοι ἑτερον αὐτοῦ καὶ τύτε δὲν οὐκέπεργάρη πλέον ἀπειρον τὸ ὄν, ἀλλ' ἐμπεριεχόμενον ὑπό τινος ἀλλου· διότι τὸ ἐμπεριέχον ἔστι μετόν τοι ἐμπεριεχομένου, τοῦ δὲ ἀπειρον οὐδὲν μετόν ὑπάρχει. "Ματε δὲν ὑπάρχει που τὸ ἀπειρον· ἔτι δὲ οὐδέν ἐν ἐκυτῷ περιέχεται· διότι τὸ αὐτὸν ἔσται τὸ περιέχον καὶ τὸ περιεχόμενον καὶ δύο γενήσεται τὸ ὄν, τόπος τε καὶ σῶμα, ἕπερ ἀτοπον.

(Ι)νδ' ἐν ἐκυτῷ λοιπόν ἔστι τὸ ὄν. "Ματε εἰ ἀίδιον ἔστι τὸ ὄν, ἀπειρόν ἔστιν, εἰ δὲ ἀπειρόν ἔστιν, οὐδὲκαμού ἔστιν, εἰ δὲ μηδαμοῦ ἔστιν, οὐκέπερ τοι. "Ματε, εἰ ἀίδιον ἔστι τὸ ὄν, οὐδὲ τὴν ἀρχήν ὄν ἔστιν.

"Αλλην ἀπόδειξιν προσάγει ὁ Παρρίκς ἐκ τῆς κινήσεως. (Ι)νδὲ νὰ κινήται, λέγει, δύναται τὸ ὄν· διότι, ἐὰν κινηθῇ, δὲν οὐκέπεργάρη πλέον ὄν ὀσκύτως ἔχον, ἀλλὰ οὐκέπερση εἰς μὴ ὄν. "Ἔτι δέ, ἐὰν κινήται καὶ μεταφέρηται τὸ ὄν, τύτε δὲν οὐκέπεργάρη συνεγές, ἀλλὰ διηρημένον, οὐκέχῃ κενὸς μέρη, οὐδὲν δὲ οὐκέπεργάρη κατὰ τὰ κενὰ ταῦτα μέρη. "Ματε, ἐὰν πάντη κινήται, πάντη ἔστι διηρημένον, ἦτοι πάντη ἔστι κενόν. "Ἐὰν δὲ οὐτως ἔχῃ, πάντη οὐκέπερ διότι δύου ἀν ὑπάρχη κενόν, δὲν οὐκέπεργάρη ὄν.

"Ετι δὲ οὐδὲ γενητὸν δύναται νὰ ἡ τὸ ὅν· διότι, εἰ ἐγένετο,
ἥτοι ἔξ ὄντος ἡ ἐκ μὴ ὄντος ἐγένετο. 'Αλλ' οὔτε ἐκ τοῦ ὄντος ἐγέ-
νετο· διότι εἰ ἐστὶν ὅν, δὲν ἐγένετο, ἀλλ' ἔστιν ἡδη· οὔτε ἐκ τοῦ
μὴ ὄντος· διότι τὸ μὴ ὄν δὲν δύναται νὰ γεννήσῃ τι διὰ τὸν λόγον,
ὅτι τὸ γεννητικόν τίνος φρείλει ἔξ ἀνάγκης νὰ μετέχῃ ὑπάρξεως.
Οὐδὲ γενητὸν ἄρα ἔστιν τὸ ὅν. Διὰ τοὺς αὐτοὺς δὲ λόγους οὐδὲ τὸ
συναρμότερον, οἷς μὲν ἄρα καὶ γεννητόν· διότι ταῦτα εἰσιν ἀνατρε-
τικὰ ἀλλήλων καὶ εἰ ἔστι τὸ ὄν αἱδιον, δὲν ἐγένετο, εἰ δὲ ἐγένετο
οὐκ ἔστιν αἱδιον. "Λν δὲ μήτε αἱδιον ὑπάρχῃ τὸ ὅν, μήτε γενητὸν
μήτε τὸ συναρμότερον, οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ ὄν. Καὶ ἀλλῶς.

Εἰ ἔστι τι, ἥτοι ἐν ἔστιν ἡ πολλά, ἀλλ' οὔτε ἐν ἔστι οὔτε
πολλά, οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ ὄν. Διότι, εἰ ἐν ἔστιν, ἥτοι ποσόν ἔστιν ἡ
συνεχὲς ἡ μέγεθος ἡ σῶμα. "(), τι δ' ἂν τούτων ἦ, οὐκ ἔστιν ἐν,
ἀλλὰ ποσόν μὲν ὃν διατρέψεται, συνεχὲς δὲ ὃν τριηθέσεται, ὅμοιως
δὲ ὡς μέγεθος νοούμενον οὐκ ἔσται ἀδιαίρετον, σῶμα δὲ τυγχάνον
τριπλοῦν ἔσται, διότι θάξῃ μῆκος καὶ πλάτος καὶ βάθος. "Ατο-
πον δὲ τὸ λέγειν ὅτι οὐδὲν ἐκ τούτων ἔστι τὸ ὄν. Οὐκ ἔστιν ἄρα ἐν
τὸ ὄν· ἀλλ' οὐδὲ πολλά ἔστι· διότι τὰ πολλά εἰσι σύνθεσις τῶν
καθ' ἔν· διὰ τοῦτο, ἀνακρουμένου τοῦ ἐνός, συνανακροῦνται καὶ τὰ
πολλά.

'Ἐκ τῶν εἰρημένων συμφανές, δτι οὔτε τὸ ὄν ἔστιν οὔτε τὸ μὴ
ὄν, δτι δὲ οὐδ' ἀμφότερο, ἥτοι τὸ τε ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν, ὑπάρχουσιν
εὐεπιλόγιστον. Διότι εἰ ἔστι τῷ ὄντι τὸ τε ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν, θάξῃ
ώσιν ἀμφότερο κατὰ τὴν οὐσίαν τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τοῦτο οὔτε οὐδέ-
τερον αὐτῶν ἔστιν, ὅμολογουμένου ὄντος, δτι τὸ μὴ ὄν δὲν ὑπάρχει.
Ἐπειδὴ δηλ. τὸ ὄν ἐδείχθη ταῦτὸν τῷ μὴ ὄντι, καὶ τὸ ὄν δὲν θάξῃ
ὑπάρχῃ ωσπερ τὸ μὴ ὄν. 'Αλλ' εἰ τὸ ὄν ταῦτόν ἔστι τῷ μὴ ὄντι,
δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἀμφότερο· εἰ μὲν ὑπάρχουσιν ἀμφότερο,
οὐκ εἰσὶ τὸ αὐτό, εἰ δε ταῦτόν, δὲν ὑπάρχουσιν ἀμφότερο. Τούτοις
δ' ἐπεταξι, δτι οὐδὲν ὑπάρχει· διότι εἰ μήτε τὸ ὄν, μήτε τὸ μὴ ὄν,
μήτε ἀμφότερος ὑπάρχουσιν, παρότι δὲ ταῦτα οὐδὲν ἀλλο νοεῖται,
ἐπεταξι ἔξ ἀνάγκης δτι οὐδὲν ἔστιν.

Β'. Καὶ ἐδὲν ὑπάρχῃ τι, τοῦτό ἔστι τῷ ἀνθρώπῳ διγνωστόν τε
καὶ ἀνεπινόητον. Διότι, εἰ μὴ εἰσιν ὄντα τὰ φρονούμενα, τὸ ὄν οὐ
φρονεῖται, ὡς ισχυρίζεται ὁ Γοργίας. "Οτι δὲ τὰ φρονούμενα οὐκ

είσιν ὅντα, συμφωνές· διύτι εἰ τὰ φρονούμενά εἰσιν ὅντα, τότε πάντος τὰ φρονούμενα ὑπάρχουσιν ὅντως καὶ οὐσιδήτινα τρόπον καὶ ἡ φρονήσῃ τις αὐτά, ὅπερ ὄτοπον. Διύτι οὐδὲ ἐν φρονήσῃ τις ἀνθρώπον ἴπταμενον ἢ ἔρματα ἐν πελάγει τρέχοντας, ἵπταται πρόγραμματι ἀνθρωπος ἢ τρέχουσιν ἐν πελάγει ἔρματα· ὥστε τὰ φρονούμενα οὐκ εἰσιν ὅντα. Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ τὰ φρονούμενά εἰσιν ὅντα, τὰ μὴ ὅντα φρονηθεῖσαντα, ὅπερ ὄτοπον· διύτι καὶ Σκύλλας καὶ Χίμαιρας καὶ πιλλὸς τῶν ωὴ ὅντων φρονοῦνται. Τὸ δὲ δρός οὐ φρονεῖται. Καὶ ὥσπερ τὰ ὄρθια λέγονται ὄρατα διύτι ὄρηνται καὶ τὰ ἀκουστὰ λέγονται ἀκουστὰ διύτι ἀκούονται, καὶ δὲν ἀπορρίπτομεν τὰ ὄρατα διύτι δὲν ἀκούονται οὐδὲ τὰ ἀκουστὰ διύτι δὲν ὄρηνται (διύτι ἔκστον ὀφείλει νὰ κρίνηται ὑπὲν τῆς ιδίας αἰσθήσεως καὶ οὐχὲ ὑπὸ ἀλληγορίας), οὗτοι καὶ τὰ φρονούμενα, καὶ ἐν μὴ βλέπονται ὑπὸ τῆς ὄψεως μηδὲ ἀκούονται ὑπὸ τῆς ἀκοῆς, οὐχ ὑπάρχωσι, διύτι λαρ-βάνονται ὑπὸ τοῦ οἰκείου δργάνου. Ήδην λοιπὸν φρονῇ τις ἔρματα τρέχοντας ἐν πελάγει καὶ μὴ βλέπῃ ταῦτα, ὀφείλει νὰ πιστεύῃ δτι ὑπάρχουσιν ἐν πελάγει ἔρματα τρέχοντα· ὅπερ ὄτοπον. Τὸ δὲ δρός δὲν φρονεῖται, ἔστιν ἀπομένως ὅγνωστον τι καὶ ἀνεπινόητον.

Γ'. Άλλας συγχωρήσωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ὅνται καὶ ὅτι ταῦτά εἰσιν ἡμῖν γνωρίστας καὶ ἐπινοητά, πῶς, λέγει, δύναται τις νὸς δηλώσῃ ταῦτα εἰς ἄλλουν; Διότι, ὁ εἶπε τις διὰ τῶν ὄμριστων, πῶς δύναται νὸς εἴπη τοῦτο διὰ τοῦ λόγου; —ἄλλο ὄμριστα καὶ ἄλλο λόγος—ἢ πῶς τὸ τῆς ὄψεως ἔργον οὐκέτι δηλον τῷ διὰ τῶν ὕπων ἀκούοντι ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν ὄφθαλμῶν αὐτὸν ὄρισσι; "Ματέρ οὐδὲ ἡ ὄψις γινώσκει τοὺς φιλόγγους, οὕτως οὐδὲ ἡ ἀκοή ἀκούει τὸ χρῶματος ἀλλὰ φιλόγγους. Καὶ ὁ λέγων λέγει λόγουν, ἀλλ' οὐχὶ χρῶμα ωὐδὲ πρᾶγμα. "Ο, τι λοιπὸν δὲν ἀντιλαμβάνεται τις διὰ τῆς ὄρμοδίας αἰσθήσεως δὲν' δύναται νὸς γνήσῃ τοῦτο παρ' ἄλλους διὰ λόγου ηδὲ διὰ σημείου ἑτέρου τινὸς πράγματος, εἰ μὴ διὰ τῆς ὄράπειας μέν, ἐὰν η χρῶμα, διὰ τῆς ἀκοῆς δέ, ἐὰν η φιλόγγος. Κυρίως δέ ὁ ἀνθρωπος δὲν λέγει πρὸς τὸν ἄλλον φιλόγγον οὐδὲ χρῶμα, ἀλλὰς λόγουν, ὥστε οὐδὲ χρῶμά ἔστι δυνατόν νὸς διανοηθῆμεν ἀλλὰς νὸς ἴδωμεν, οὐδὲ ψόφον νὸς ἴδωμεν ἀλλὰς νὸς ἀκούσωμεν. Ηἱ δὲ καὶ ἐνδέχεται νὸς γινώσκη καὶ ν' ἀναγινώσκῃ ὁ λέγων, ἀλλὰς πῶς ὁ ἀκούμων οὐκέτι γνοήσῃ τὸ πάντα; Διότι δλως ἀδύνατον τὸ αὐτὸν νὸς ὑπάρχῃ συγχρύνως ἐν

πλείσιοι καὶ ἀπ' ὄλληλων κεχωρισμένοις· διότι τὸ ἐν τότε ἔσται δύο. Καὶ δυνατὸν δὲ ἐὰν ὑποθέσωμεν τὸ εἶναι ἐν πλείσι τὸ αὐτό, πάλιν οὐδὲν κωλύει νὰ μὴ φάνηται αὐτοῖς δροιον, μὴ οὖσι πάντη δμοίοις καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ· ἐὰν δὲ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἐν θά ωτι τότε καὶ οὐ δύο⁽¹⁾). Φάνηται δὲ ὅτι οὐδὲ ὁ αὐτὸς αἰσθάνεται ἐκυτῷ δροιῶν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἀλλ' ἕτερος διὰ τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς ὥψεως καὶ κῦν τε καὶ πάλιν διαφέρως· ὥστε ἀδύνατον νὰ αἰσθάνηται τις τὸ αὐτὸν πρὸς ἄλλον. Οὕτως οὐδέν ἔστι γνωστόν, καὶ οὐ γάρ τοι, οὐδεὶς οὐδὲν καὶ ἐδύνατο νὰ δηλώσῃ αὐτὸν εἰς ἕτερον καὶ διότι τὸ πρόγραμμα τοῦκ εἰπὶ λόγοι καὶ διότι οὐδεὶς νοεῖ τὸ αὐτὸν πρὸς ἔτερου.

Ἄλλος δὲ Πρωταγόρας οὗτος καὶ δὲ οἱ Ποργίας ἡτο ἀπὸ τῶν φυσικῶν ζητήσεων ἀπεστραμμένος ἀκολουθῶς ταῖς σκεπτικαῖς αὐτοῦ ἀρχαῖς. Λί οὐδίγει φυσικὴ αὐτοῦ δύξαι, περὶ δὲν ἀνωτέρῳ ἐποιησάμεθα λόγον, εἰσὶ τυχεῖαι μόνον καὶ περιδικαὶ ἐκφράσεις, οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ἀρχὰς ἔχουσαι. Πρὸς αὐτὰς στενωτέρων ἔχει σχέσιν ἢ μάλλον ἀκολουθία αὐτῶν ἔστιν ὁ ἐριστικὸς αὐτοῦ τρύπος τοῦ συλλογίζεσθαι⁽²⁾.

Ἡτι καὶ μὴ ἐπηγγέλλετο, ὡς εἴπομεν, τὸν διδάσκαλον τῆς ἀρετῆς δὲ Ποργίας, ἀλλὰ καὶ κατεγέλω τῶν ἐπαγγελλομένων τοῦτο, οἵτις ἐπραγματεύετο καὶ αὐτὸς περὶ ἀρετῆς ἔξετάζων τί ἔστι γυναικεῖα καὶ τὶ ἀνδρεῖα ἀρετὴ καὶ τὶ ἡ τοῦ παιδὸς καὶ τὶ ἡ τοῦ πρεσβυτέρου ἀνδρὸς καὶ τὶ τοῦ ἐλευθέρου καὶ τὶ τοῦ δούλου καὶ ὡρίζετο κακτὰ II λά των⁽³⁾ ἀνδρὸς μὲν ἀρετὴν τὸ «ἴκανὸν εἴηαι τὰ τῆς πόλεως πράττειν καὶ πράττοντα τοὺς μὲν φίλους εὖ ποιεῖν, τοὺς δὲ ἔχθροὺς κακῶς, καὶ αὐτὸν εὐλαβεῖσθαι μηδὲν τοιοῦτο παθεῖν» τὴν γυναικὸς δὲ τὸ ατὴν οἰκλαν εὖ οἰκεῖν αφέονταν τε τὰ ἔνδον καὶ κατήκοον οὖσαν τοῦ ἀνδρός».

(1) Τὸ κείμενον διορθωτέον· Ήτι δὲ ἐν τῷ αὐτῷ εἴησαν, ἐν ἀν ἀλλ' οὐ δύο εἰσ.

(2) Καὶ γάρ τῶν περὶ τοὺς ἐριστικοὺς λόγους μισθαρνούντων ὁμοία τις ἦν ἡ παιδεύσις τῆς Γοργίου πραγματείᾳ. Ἀριστ. Σοφ. ἐλεγχ. κεφ. 32. 183, 6, 36.

(3) Μέν. 71 Δ. καὶ ἐφ.

Περὶ πολιτείας ὀλίγας τινάς αὐτοῦ πκιδιάς, μᾶλλον ἢ συβορᾶς γνώμων ἐμνημονεύσαμεν ἥδη. Περὶ δὲ θρησκείας ἐπόμενόν ἔστι δτι οὐδεμίαν γνώμην ἐδύνατο νὰ ἔχῃ ἀνήρ, ἔστις τὴν ὑπαρξίν πάντων ἡργεῖτο.

Ἐν τῇ ἴδιᾳ αὐτῷ τέχνῃ, τῇ ῥητορικῇ, ἐνόμιζεν ὅτι πρὸ τῶν ἀληθῶν τὰ εἰκότα εἰσὶ μᾶλλον τιμητέα καὶ ἐκουχάτο ὅτι διὸ ῥώμην λόγου ἐποίει νὰ φάγωνται τὰ σμικρὰ μεγάλα καὶ τὰ μεγάλα σμικρά, καὶ τε ἀρχαῖας τὰ τ' ἐμαντία καινῶς καὶ ὅτι ἀνεῦρε συντομίαν λόγων καὶ ἀπειρα μῆκη περὶ πάντων· ὅτι ἡ δύναμις τῆς ῥητορικῆς ἔστι θαυμαστὴ καὶ ὑπερβαίνει πάσις τὰς ἀλλικαὶ τέχνας, ὅτι ὁ ῥήτωρ ἔστι διναστός νὰ λέγῃ πρὸς ἀπαντας καὶ περὶ παντίς, ὥστε νὰ ἡ πιθανός ἐν τοῖς πλήθεσι περὶ ὅτου ἀν βιούληται, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνηται χρήσις αὐτῆς ὑρθή, ἐὰν δέ τις ῥητορικὸς τῇ δυνάμει ταύτη καὶ τῇ τέχνῃ χρώμενος ἀδικῇ, δίκαιον ἔστι νὰ μισήται οὗτος καὶ νὰ ἐκβάληται καὶ ἀποκτείνηται⁽¹⁾.

Προδίκος ὁ Κεῖος⁽²⁾.

Προδίκου γέννησις.—Παιδευτις.—Δρῦδης.—Μαθητας.—Θρησκευτικας καὶ ήδικα δόξαι.

Ο Προδίκος κατήγετο ἐκ τῆς Ἰουλίδος τῆς νήσου Κέω, διὸ δονομάζεται Κεῖος· παρίσταται δὲ ἐν μὲν τῷ Πρωταγόρᾳ τοῦ Πλάτωνος μετὰ τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Γοργίου καὶ τοῦ Ἰππίου ὡς δυνάμενος κατὰ τὴν ἡλικίαν νὰ κληθῇ υἱὸς τοῦ Πρωταγόρου. Ἐν δὲ τῇ Ἀπολογίᾳ (κεφ. IV, 19 Ε.) κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σωκράτους, ἦτο τῷ 399, ὡς πορευόμενος εἰς ἐκάστην τῶν πόλεων καὶ πείθων τοὺς νέους νὰ ἐπιζητῶσι τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐπὶ μισθῷ. Τοῦ Προδίκου μνημονεύουσιν ὠσκύτως ὁ Εὔπολις καὶ ὁ Ἀριστοφάνης, ἔτι δὲ καὶ ἡ λεπτομερής καὶ δραματικὴ περιγραφὴ τοῦ Πλάτωνος ἐν Πρωταγόρᾳ, ὅτι ὁ Προδίκος ἦτο βαρύφωνος, ὅτι πριν φυλάσσετο πολὺ διὸ τὸ γοστρὸν τοῦ σώματος αὐτοῦ ἐν κρηπίσις τιπὶ καὶ στρώ-

⁽¹⁾ Φαιδ. 267 Λ. Γοργ. 456 Λ καὶ ἐρ. 455 Λ καὶ ἐρ.

⁽²⁾ "Idz Mullach Frag. Philos. Vol. II p. LXXV. Zeller I⁴, 952, Welcker Prodicos von Keos, Vorgänger des Socrates.

μασι μάλα πολλοῖς ἐγκεκαλυμμένος, δεικνύει ὅτι ὁ Ηλάτων ἔξ ίδίας ἀντιλήψεως ἐγνώριζε τὸν Πρόδικον καὶ ὅτι ἔλεγε ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους ζωηρὰν ἔτι διατηροῦντας τὴν μνήμην αὐτοῦ. Εἰς ταῦτα προσθέτον καὶ ὅτι λέγεται διδάσκαλος τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Ἀγάθωνος.⁽¹⁾ Ἐκ τούτων συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Πρόδικος ἦτο νεώτερος τοῦ Σωκράτους καὶ πολλῷ πλέον τοῦ Πρωταγόρου. "Οτι δὲ ἦτο μαθητὴς τοῦ Πρωταγόρου ἢ τοῦ Γοργίου καὶ Πρωταγόρου μόνοι οἱ Σχολιασταὶ τοῦ Ηλάτωνος⁽²⁾ καὶ ὁ Σουΐδας (ἐν λέξει Πρόδικος), συγγραφεῖς μεταγενέστεροι, μνημονεύουσιν, ἀντίκειται δὲ ἡ εἶδησις αὗτη πρὸς τὴν ἀντίληψιν, ἢν ἔξ ἀρχαιοτέρων μαρτυριῶν λαμβάνομεν περὶ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς θέσεως τοῦ Προδίκου πρὸς τοὺς εἰρημένους Σοφιστάς. Ταῦτα πάντα ἥγαγον τοὺς ἴστορικούς, οἵτινες δρίσωσι τὴν γέννησιν τοῦ Προδίκου περὶ τὸ 465—460⁽³⁾.

Παλιδευσίς Προδίκου. Ἐν τῷ Ηλάτωνος Πρωταγόρᾳ (341 Ι^ο) φέρεται: «ἀκόλαστον γάρ ἐν τιναχ λέγῃ Σιμωνίδην Πρόδικος καὶ οὐδαμῶς Κεῖον», καὶ ἐν Νόμοις (638 Α) λέγεται: ὅτι οἱ ἀκρατέστεροι Ἀθηναῖοι κατεδουλώσαντο τοὺς ἐγκρατεστέρους Κείους. Ο δὲ Ηλούταρχος ἐν Πυνακῶν ἀρεταῖς 12 λέγει ὅτι τοιαύτη ἦτο τῶν Κείων γυναικῶν ἡ εὐταξία, ὥστε ἐν ἐπτακοσίοις ἔτεσιν οὔτε μοιχείας οὔτε ἀπιστίας συζυγικὴ, οὔτε παρεκτροπὴ παρθένου ἐμνημονεύετο παρὰ τοῖς Κείοις, καὶ οἱ νέοι δὲ οὕτω κασμίως καὶ νομίμως ἥρων τῶν νεανίδων, ὥστε πολλάκις μιᾶς πλείουνες ἥρων, ἐγγυηθείσης δὲ τῆς κύρης ἐνί, ἐπαύοντο οἱ ἄλλοι ἐρῶντες.⁽⁴⁾

Ἐν τοιούτοις νόμοις καὶ ἔθεσιν ὡν ἀνάτεθραμμένος ὁ Πρόδικος πάτριον εἶχε καὶ οἰκείαν τὴν πρὸς τὰς ἡθικῶς καὶ λίστιν καὶ ἀγάπην. Τούτου δὲ ὑψίστη ἔχφρασίς εἰσιν αἱ ἀδραι⁽⁵⁾, ἥτοι δὲ παρδείας τοῦ Ἡρακλέους λαμπρύτατος ἐκεῖνος μῆθος, δὲ ἀπλήστως ἀνκυρινωσαμένος καὶ θαυμαζόμενος καὶ παρπόλλους σχῶν μιμητός.

(1) Ηλατ. 6 10 Τητ. 236.

(2) Ηολιτ. 600 Κ.

(3) "Ιδε Ζειλερ αὐτ 1^ο, 958. 3.

(4) ΑΘΗΝΑΙ. II, 610 Δ.

(5) Σουΐδας ἐν λέξ. Πρόδικος. ΕΞΑΝΘ. Ἀπομνημ. II, 4, 21.

Ηλατ. Συμπ. 77 Β. ΦΙΛΟΣΤΡ. 6. Σοφ. 487. Quintili. IX 2, 36.

Ιουστῖνος ὁ Μάρτ. Ἀπολ. I. 49.

Ἄπειροι μέθησαν δ' αὐτὸν ὁ Λουκιανὸς ἐν τῷ Ἐνυπνίῳ καὶ τῇ Κρίσει τῶν θεῶν, Μάζιμος δὲ Τύριος ἐν Λόγῳ. Κ' παραβάλλων τὸν φίλον καὶ τὸν κόλακα καὶ ὁ Θεμίστιος ἐν Λόγῳ. Κινδύνους καὶ τὴν κολακείαν; ὁ Ἀριστοφάνης ἐν Κλούτῳ εἰσάγων τὸν Ηλοῦτον καὶ τὴν Πενίαν, ὁ Silenus Italius Punic. liber. XV, 18 καὶ ἔφ., ἐνθα προσέρχονται τῷ Σκοτίωνι ἡ Virtus καὶ ἡ Voluptas, Δίων δὲ Χρυσόστορος περὶ Βρατείας ἐν Λόγῳ α', σελ. 64, ἐνθα δεικνύονται τῷ Ήρακλεῖ ἡ βρατεία καὶ ἡ τυραννίς. Γρηγόριος δὲ Ναζινγγός καὶ Φίλος (Mull. αὐτ. II. LXXXVIII). Οὐ φιλόστρατος ἐν τοῖς Καὶ Ἀπολλ. 6, 11, ἐνθα φιλονικοῦσιν ἡ φιλοσοφία καὶ οἱ δόξαι. Επειδὴ παρὸτε μὲν Στοιχίῳ (Ἀνθ. XCII 33) συγχρίνονται δὲ πλοῦτος καὶ ἡ ἀρετή, ἐν δὲ τῷ Κέβητος πίνακι ἡ ἀληθίνη Ηπιδείξ καὶ ἡ Ψευδοποιίδεια.

Καὶ τεχνῆται δὲ ζωγράφοι καὶ γλύπται παρέττησαν τὸν μῦθον τοῦ Ηροδίου⁽¹⁾.

Δρόσεις Ηροδίου. Οὐ Ηρόδιος⁽²⁾ πολλάκις ἥλιεν εἰς Ἀθήνας περιφθείσες ὑπὲ τῶν αὐτοκριτῶν κύτων πρὸς δημοσίους ὑποθέσεις, δριλῶν δ' ἐν τῇ Βουλῇ πάνυ εὐδοκίμει, ίδιᾳ δ' ἐπιδείξεις ποιούμενος καὶ τοῖς νέοις συνών οἰκυπεττὰ χρήματα ἔλαβεν. Οὐ δὲ Διογένης (Θ', γ', 50) λέγει ὅτι οὐ Ηρόδιος λόγως ἀναγνώσκων ἡρακλίζετο, ἃτοι ἀπήγγελε λόγους δημοσίῃς ἐπὶ πληρωμῇ. Τὰ δὲ σηναγγώσματα αὐτοῦ ἥπαν ὄλλοι μὲν δραχμαῖς, ὄλλοι δέ νοι δραχμῶν, ὄλλοι τεσσάρων, ὄλλοι δὲ πεντάκουντα⁽³⁾. Ιδίως δ' αὐτῷ ἡτονὰ φωνῇ διὰ παντός, ὃς λέγεται ἐν τῷ Ἀξιόγρῳ, τῷ Βιηγάρητον καὶ δὲ χειρὶ τὰς χεῖρας τίζει· δύο τοι μικρέσθιε ταῦ. Οὐτι μετέβη καὶ εἰς

(1) Ιδεῖ Steph. Vin. Pighium in praef. Herenlis Prodiū, Welker. I. C. Ἐν νομίσματι Ἀδριανοῦ Λύγαρούστον χρυσῷ εἴρισκεται ἐγγεγλωμένος δὲ μῦθος (Eckhel. Doct. Num. tom. 6 p. 506). Μὲν τῷ νομίσματι τούτῳ παρίσταται ἡ Ήρακλῆς ιστάμενος ἐν ριψῷ, γυναικίς δ' ἐν διξιῇ καὶ ἀριστερᾷ φεινούσται κάτεν πρὸς ἑαυτὸν ὑρελαχθεντι.

(2) Ηλία τ. Ἰππίδ. Μεϊζον. 282 C. Φιλοσ. τρ. 6. Συρ. I, 42.

(3) Σούτδας, ἐν λέξει Ηρόδιος. Ηλία τ. Κρηνᾶ, 384. Αριστ. Ρητορ. I', 14, 15, 6. Σγολ. εἰς Ἀριστοφ. Νερ. στιγ. 360. Φιλοσ. τρ. 6. Συρ. Ηροδίου. σελ. 482 ἔκδ. Olear. πρ. καὶ Ηλία τ. Ἀπολ. 19 E. Ιππίδ. Μεϊζον. 282 C. Ξενοφ. Συμπ. I, 5. 4, 62. ψαυδοπλάτ. Ἀκτύ. 366.

ἄλλας πόλεις καὶ ἐδίδασκε μαρτυρεῖται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ('Ἄπολ. 19 Ε.), τοῦ Φιλοστράτου (β. Σοφ. I, 12. Προπί., 5), Αἰθανίου (Σωκρ. 'Ἄπολογος 328), τοῦ Λουκιανοῦ ('Ηρόδ. κεφ. 3), ἀλλ' ἐκ τῶν μαρτυριῶν τούτων ἡ μὲν τοῦ Πλάτωνος ἔστιν ἀδριστος, περὶ δὲ τῶν ἄλλων ὑπάρχουσι δισταγμοί, ἃν πρέπη νὰ θεωρηθοῦσιν ὑστορικῶς ἀληθεῖς (¹).

Διδασκαλία Προδίκου. Αἱ διαλέξεις τοῦ Προδίκου περιεστρέφοντο εἰς τὸ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος καὶ περὶ ἀρετῆς καὶ κκισές, ὡς ὄρθιος τοῦ 'Ηρακλέους (²). 'Ηγαπᾶτο δ' οὗτως, ὅστε κατὰ τὸν Πλάτωνα (³) μόνον οὐκ ἐπὶ τοῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐτοὺς (τὸν Πρόδικον καὶ Πρωταγόραν) οἱ ἔτοιμοι. Ἐν τῷ περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος ὄνομάζει ἐκυτὸν ὁ Σωκράτης μαθητὴν τοῦ Προδίκου (⁴) καὶ ὁ 'Λγάθιον ἐγκιμιάζων τὸν ἔρωτα ἐν τῷ Συμποσίῳ παρίσταται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος μεγάλην δεικνύων περὶ τὰς λέξεις ἐπιμέλειαν (⁵). Καὶ ὁ Αριστοφάνης, καίπερ ἀσπονδότος ὥν ἔχθρὸς τῶν Σοφιστῶν, ὅμως ἐν Νεφέλαις (στιχ. 360 καὶ ἐφ.) ἐπαινεῖ τὴν Προδίκου σοφίαν καὶ γνώμην ἀνευ εἰρωνείας· ἀλλ' ἐν "Ορνιστέγεις ὁ χορὸς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. «προσέχετε τὸν νοῦν τοῖς ἀθανάτοις ἡμῖν . . . ἵν' ἀκούσκυτες πάντα παρ' ἡμῶν ὀρθῶς περὶ τῶν μετεώρων εἰδότες δοῦλως Προδίκορ παρ' ἐμοῦ κλέειν εἴπητε τὸ λοιπόν». Ένταῦθα δεικνύεται ἀπλῶς ὅτι ὁ Πρόδικος ἦτο τοῖς 'Αθηναῖσι γνωστὸς ὡς σοφὸς τὰ μετέωρα.

Μακρή ταξίδιον. Ἐν τοῖς μαθηταῖς τοῦ Προδίκου κατελέγοντο ὀνομαστοὶ ἀνδρες, ὁ μουσικὸς Δάρμων (⁶) ὁ Θηραμένης, ὅστις ἦτο Κεῖος τὴν καταγωγὴν (⁷), ὁ Εὔδριππίδης (⁸), ὁ 'Ισοκράτης (⁹), πιθανῶς δὲ καὶ ὁ Κριτίας. Ο δὲ Spen-

(¹) Zeller a.ūt, I⁴, 953, 1.

(²) 'Αριστ. Τοπ. B', 6. 112, 6, 22. Πλάτ. Λαζ., 197 Δ. Πρωτ. 358 Ε.

(³) Ηολιτ. X, 660.

(⁴) Πρωταγ. 340 Ε.

(⁵) Συμποσ. 196 Β. καὶ 197 Δ.

(⁶) Πλάτ. Λαζ., 197 Δ.

(⁷) 'Αριστ. V, 220, 6. Σχολ. εἰς 'Αριστ. Νεφ. 360. Σουΐδ. Θηραμίνης.

(⁸) Gell. XV, 20, 4. 6. Εύρετ.

(⁹) Διον. χρισ. 'Ισ. κεφ. 1 σελ. 535. Πλούτ. 6. 10 βῆτ. 4; 2. Φώτιος Κωδ. 260.

γει⁽¹⁾ δεικνύει διὸ παραδειγμάτων, ἐκ τοῦ Θουκυδίδου εἰλημμένων, ὅτι ὁ Θουκυδίδης εἶχεν ὡς πρότυπον τὴν τοῦ Ηροδίκου ἐπὶ τοῖς ὀνδρασιν ἀκριβολογίαν⁽²⁾. Θουκυδίτης τοῦ Ηροδίκου ἦτο καὶ ὁ Καλλίας, παρ' οὐκτὸν ἐφιλοξενεῖτο⁽³⁾. Τὴν δὲ γνωριμίαν τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν ἐποίησεν ἔπειρος Θουκυδίτης τοῦ Ηροδίκου ὁ Ἀντισθένης⁽⁴⁾. Καὶ αὐτὸς δέ ὁ Σωκράτης πολλαχοῦ καλεῖ ἐκυτόν μαθητὴν τοῦ Ηροδίκου⁽⁵⁾, ἀλλοτε δὲ πάλιν ἐτελέρον ἀπλῶς⁽⁶⁾ καὶ ἀλλοτε διακινογεῖ τὴν ἀγνοικιν αὐτοῦ περὶ τὴν δριθῆται τῶν ὄνομάτων, διότι δὲν ἔχουσε τὴν πεντηκοντάδραχμην τοῦ Ηροδίκου ἐπίδειξιν⁽⁷⁾. Εὖ ὅν δεικνύεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρακλήθωμεν ὡς γνήσιον νόμισμα τὸ πεσόν μαθητείας τοῦ Σωκράτους παρὰ τῷ Ηροδίκῳ. Ἐκ μὲν τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Ξενοφῶντος⁽⁸⁾ γινώσκομεν ὅτι ὁ Σωκράτης διηγεῖτο τὸν τοῦ Ηρακλέους ρῦθμον τοῦ Ηροδίκου πρὸς νοοθεσίαν διεξοδικῶς, ἐκ δὲ τοῦ Ηεσατήτου (151 II) τοῦ Πλάτωνος ὅτι ἐσοι δὲν ἐθεωροῦντο ὅπ' αὐτοῖς ἐγκυρωνές ποιεις καὶ δὲν εἶχον ἐπομένως ἀνάγκην αὐτοῖς, τούτων πολλοῖς ἐξέδιπκε Ηροδίκῳ. Πολλαχοῦ δὲ ὁ Σωκράτης ἀποδίδωσι τῷ Ηροδίκῳ τὸ ἐπίθετον σοφός. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτου δὲν δινάμεθα νὰ συμπεράσυμεν μέγαν Θουκυδίμον τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ηρόδικον, διότι ἡ λέξις σοφός ἐν τῷ στόματι τοῦ Σωκράτους σημαίνει ὅτι καὶ ἡ λέξις σοφιστής⁽⁹⁾, τὸ δὲν Πρωταγόρας⁽¹⁰⁾ «πάπιποφος καὶ θεῖος» καῖται πάντως εἰρωνικῶς⁽¹¹⁾. Σοφοὺς δὲ καλεῖ ὁ Σωκράτης καὶ τὸν Ἰππίαν καὶ τὸν Πρω-

(¹) Συν τεγγ. 53.

(²) Μαρκελλ. 6. Θουκυδ. σελ. VIII. Διηγ. Σχολ. παρά Welker 460 (Spengel σελ. 53).

(³) Πλάτ. Ηρωτ. 315 Δ.

(⁴) Ξενοφ. Συρπος. 4, 62. πρᾶλ. 1, 5.

(⁵) Ηρωτ. 341 Α. Χαρρ. 163 Δ. Μεν. 96 Δ.

(⁶) Ἰππ. Μείζον 282 C.

(⁷) Κρατύλ. 384 B.

(⁸) II, 1, 21.

(⁹) Ξενοφ. Ἀπομνημ. II, 1. Συρπ. 4, 62. Πλάτ. Ηρωταγ. 312 C 337 C. Ἀξιοχ. 366 C. Ηροξ. 397 Δ.

(¹⁰) 315 Β. πρᾶλ. Εὐθοδ. 271 C. Λυσ. 916 Δ.

(¹¹) "Iδε Zeller αὐτ. 1⁴, 953, 3.

ταυρόδαν καὶ τὸν Γοργίαν, καὶ τὸν Πῶλον⁽¹⁾. Τὸν Γοργίαν καὶ Πῶλον διομάζει φίλους⁽²⁾. Καὶ τὴν διδασκαλίαν δέ, ἣν ἔλαχε δηθεν δ. Σωκράτης περὶ τοῦ Ηροδίκου, εἰρωνικῶς πρέπει νὰ υπολάβωμεν. Τὸ ἀληθὲς ἐν πᾶσι τούτοις διέστιν ὅτι δ. Σωκράτης ἡτο γνωστὸς τῷ Προδίκῳ, διτὶ ἦκαστε δικλέξεις αὐτοῦ ὡς καὶ ἄλλων Σοφιστῶν, διτὶ ὡς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οὕτω καὶ πρὸς τὸν Ηρόδικον παρέπεμπε τοὺς ἔθελαντας νὰ μάθωσιν. Οὕτω π. χ. παραπέμπει φίλους τινὰς εἰς τὸν τακτικὸν Διονυσόδωρον⁽³⁾.

Παρετηρήθη ὅτι δ. Ηλάτων οὐδέποτε παρίστησι τὸν Σωκράτην φιλονικῶντα πρὸς τὸν Ηρόδικον καὶ οὐδένα μαθητὴν αὐτοῦ παράγει εἰς τὸ μέσον, διτὶς ἐδύναστο νὰ δίψῃ σκιάν τινα ἐπὶ τὸν διδάσκαλον Ηρόδικον, ὡς δ. Καλλικλῆς ἐπὶ τὸν Γοργίαν. Ἀλλὰ τὸ συμβεβηκός τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐρμηνεύσωμεν ὡς σημαῖνον ἐξαιρετικὴν τιμὴν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν Ηρόδικον, διδτὶ, ὡς ὀρθῶς παρεστηρεῖ δ. Zeller⁽⁴⁾, οὐδὲ τοῦ Ηρωταγόρου, οὐδὲ τοῦ Ἰππίου μαθητὴς παράγεται ὑπὸ τοῦ Ηλάτωνος, καὶ δ. Καλλικλῆς δὲ χαρακτηρίζεται οὐχὶ ὡς μαθητὴς ἕδιος τοῦ Γοργίου καὶ τὸ ἔτερον δὲ ὃν σημαίνη τιμὴν ἡ καταφρόνησιν, ἐξεταστέον. Τούναντίου δ' ἐμφαίνουσιν ὡς ἐν Ηρωταγόρᾳ σατυρικὴ περιγραφὴ τοῦ Ηροδίκου, παραβαλλομένου πρὸς τὸν πάσχοντα Τάνταλον, ὁ λόγος αὐτοῦ (σελ. 337) συνιστάμενος μόνον ἐκ γελοίων ἀντιθέσεων καὶ παρόστων καὶ δροιοτελεύτων, ἡ ἐπίκλησις αὐτοῦ πρὸς βοήθειαν μόνον ἔως οὖν ν' ἀναπνεύσῃ καὶ παρασκευασθῇ πρὸς ἀντίκρουσιν τοῦ Ηρωταγόρου δ. Σωκράτης, καὶ τὸ ἐν Φαίδρῳ 267 Β περὶ αὐτοῦ λεγόμενον, διτὶ αὐτὸς μόνος εὑρῆκε τὴν τέχνην τῶν προσηκόντων λόγων, προσήκει δὲ οἱ λόγοι νὰ μὴ γίνωνται μήτε μακροὶ μήτε βραχεῖς ἀλλὰ μέτριοι· πρὸς δὲ τούτοις δταν ἐνθυμηθῶμεν, διτὶ δ. Σωκράτης τὸν Ηροδίκον εἰς τὴν αὐτὴν καὶ τὸν Ηρωταγόραν, Γοργίαν καὶ Ἰππίαν τάξιν καταλέγει⁽⁵⁾, θὰ ἐννοήσωμεν διτὶ ἐξαιρετικὴν τι-

(1) Ηρωτ. 337 Α. 338 Α. 341 Α. Γοργ. 487 Α.

(2) «Τὸ ξένω τώδε, Γοργίας τε καὶ Πῶλος, σοφῶ μὲν καὶ φίλω ἔστεν ἐμώ» Γοργ. 487 Α.

(3) Εενσφ. Ἀπ. I⁴, 1.

(4) Λύτ. I⁴, 954, 3.

(5) Ἀπολ. 19 Ε. Πολιτ. 600C. Εὔθυδ. 277 Ε. καὶ ἐν ὅλῳ τῷ Ηρωταγόρᾳ.. Zell. I⁴, 954, 3.

μὴν δὲν ἀπένεμεν ὁ Σωκράτης τῷ Προδίκῳ, ὅτι μολλον ἐθεώρει αὐτὸν ὡς τὸν ἀβλαβέστερον τῶν Σοφιστῶν, ἀλλὰ πάντως ὑποδεέστερον τοῦ Πρωταγόρου καὶ Γοργίου.

Ο 'Αθήναιος⁽¹⁾, λέγει ὅτι Λισχίνης ὁ Σωκρατικὸς ἔγραψε διάλογον Καλλίκην, ὃστις περιεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ Καλλίου πρὸς τὸν πατέρος αὐτοῦ, διεκωμιδεῖ δὲ τὸν Πρόδικον καὶ τὸν Ἀναξαγόραν, τὸν μὲν διὰ τὸ γενέσθαι διδάσκαλον τοῦ Ηγροχρέους, τὸν δὲ τοῦ Φιλοξένου τοῦ Ἐρένειδος καὶ Ἀριφράδου τοῦ ἀδελφοῦ Ἀριγνώτου τοῦ κιθαρωφόδου, μέλιων ἀπὸ τῆς μοχύηρίας καὶ τῆς περὶ τὰ φυῖλα λιγνείας τῶν μαθητῶν νὰ ἐμφανίσῃ τὴν διδασκαλίαν τῶν παιδευαντῶν αὐτούς.

Η διδασκαλία τοῦ Προδίκου ἦτο, ὡς φάνε τοι ἐκ τῶν περισσωτέων εἰς ἡμᾶς ἀποσπαμάτων, τὸ μὲν ἡλική, τὸ δὲ γλωσσική, περιεστρέφετο δῆλον ὅτι περὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ὄρθοσπειαν. Ή δὲ περὶ ὄρθοσπειας διδασκαλία διέτριβε περὶ τὴν δικίρεσιν τῶν ὄνομάτων· «Προδίκου μορίκ τινὰ ἀπόκου περὶ ὄνομάτων διατριβοτος» λέγει ὁ Σ.⁽²⁾. Ο Πρόδικος διήρει τὰς ἡδιοτὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην⁽³⁾. Τὴν δὲ Προδίκου τοῦδε δικίρεσιν τῶν ὄνομάτων παρατομρικι, εἴτε γὰρ ἡδὸν εἴτε τερπνίν λέγει εἴτε χαρτόν⁽⁴⁾.

Ἐκ τοῦ Ηλάστωνος⁽⁵⁾ μανθάνομεν ὅτι ὁ Πρόδικος, ὡς ὁ Πρωταγόρας καὶ οἱ ἄλλοι Σοφισταὶ ἐκήρυττον ὅτι οὔτε οἰκίσκει οὔτε πόλιν τὴν ἐκυρῶν θάξ δύνωνται νὰ διαιτήσωσιν, ἐὰν μὴ παιδευθῆσιν ὑπ' αὐτῶν.

Περὶ θεῶν. Περὶ θεῶν ἐπρέσθενεν ὅτι οἱ παλαιοὶ πάντες τὰ ὄφελοῦντας τὸν βίον ἡμῖν, οἶον ἡλιον, σελήνην, ποταμούς, καρήνας ο.τ.λ., ἐνόμισαν θεοὺς διὸ τὴν ἀπ' αὐτῶν ὀμφάλειαν. Διὸ τοῦτο δὲ ὁ μὲν σῖτος ὄνομάσθη Δημήτηρ, ἡ οἶνος Διόνυσος, τὸ θύμωρ Ποσειδῶν, τὸ πῦρ Ηφαίστος καὶ ἐκκατοντὸν τῶν εὐγραπτῶντων ὄμοιως⁽⁶⁾.

Η θεὴ Προδίκος. Βῆ τῷ Ψευδοπλ. 'Αξιόγρῳ Ζεῦ παρίσταται ὁ Πρόδικος διδάσκαλον τὰς τοῦ βίου ἀγικεῖ, ὅτι ἀρ' ἡς ὅν ὁ

⁽¹⁾ Βιβλ. Ε', σελ. 220B.

⁽²⁾ Ηλάστ. Χαρη. 163 Δ.

⁽³⁾ Αριστ. Τοπ. Β', 6. 112, 6, 22.

⁽⁴⁾ Πρωταγ. 358 Α.

⁽⁵⁾ Ηρόδ. 600.

⁽⁶⁾ Σέξτ. π. Μαθ. ΙΧ, 18 καὶ 52.

ἀνθρωπος ἔδη τὸν ἥλιον μέχρι τῆς καταβάσεως αὐτοῦ εἰς τὸν τόφον· ἔχει τὸν βίον πλήρη πύνων καὶ συμφορῶν καὶ ἀλγηδόνων. Ἐν δὲ σελ. 369 διδάσκει ὅτι ὁ τοῦ θανάτου φόβος ἐστὶ κενός· διότι «οὕτε περὶ τοὺς ζῶντάς έστιν», λέγει, «οὕτε περὶ τοὺς μετηλλαχότας».

Ἐν δὲ σελ. 397—399 παρίσταται διδάσκων ὅτι τὸ πλουτεῖν· αὐτὸ καὶ αὐτὸ οὔτ' ἀγαθόν· οὔτε κακόν ἐστι, γίνεται δὲ ἀγαθόν· μὲν τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς ἐπισταμένοις ὅπως δεῖ χρῆσθαι τοῖς χρήμασι, κακόν δὲ τοῖς μοχθηροῖς καὶ ἀνεπιστήμοσιν. (1) Συιδας καὶ ὁ Σχολιαστὴς τῆς τοῦ Πλάτωνος Πολιτείας (σελ. 600 c) διηγοῦνται ὅτι ὁ Πρόδικος ἐτελεύτησε πιῶν κώνειον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς διαφθείρων τοὺς νέους. Ἡ μαρτυρία ὅμως αὗτη οὐδεμιᾶς πίστεως ἀξίας ἐστίν.

Καὶ τὰ περὶ φιλοχρηματίας αὐτοῦ φερόμενά εἰσιν ἀπίθανα, διότι· κατάγονται ἐκ συγγραφέων μεταγενεστέρων καὶ ἀναξιοπίστων (1).

Βέβαια συγχρόμιατα Προδίκου ἦσαν αἱ ὀδραὶ καὶ περὶ δνομάτων· δρυθότητος, φχίνεται δὲ ὅτι ἔγραψε καὶ ἔγκωμον γεωργίας (2) καὶ λόγον κατὰ τοῦ φόβου τοῦ θανάτου, οὖ λόγου ἀπηχήματα εὑρίσκομεν ἐν Ἀξιόχῳ (366 B, κ. ἐφ.) καὶ πραγματείαν περὶ τοῦ πλουτεῖν (Ἐρυξ. 397—399).

Ἴππιας ὁ Πλεῖος (3)

Ο Πλεῖος οὗτος Σοφιστὴς ὅτι περίπου τῆς αὐτῆς καὶ ὁ Πρόδικος ἥλικίς (4). Ποιτρὶς αὐτοῦ ὄμοφώνως ὑπὸ πάντων ὄμολογεῖται.

(1) Zeller, I⁴, 955, 2.

(2) Θεμιστ. λόγ. Λ', 349 B.

(3) Περὶ Ἰππίου πραγματεύονται ἡ Spiegel ἐν τῇ πολλάκις ἀναγραφείσῃ «Συναγῆ Τεχνῶν» Stuttg. 1828. Ο Osann, Der Sophist Hippias als Archäolog. Rhein. Mus. N. F. II, 1843 σελ. 495 κ. ἐφ. G. Müller, Hipp. Elei fragmenta ἐν Fragn. histor. Graec. vol. II. Parisiis. 1848.. J. A. Mahly, Der Sophist Hipp. v. E. Rhein. Ms. N. F. XV, 1860 σελ. 514—535 καὶ XVI, 1861 σελ. 38—49. Otto Friedel, Dissert. De Hippiae studiis Homericis. Ferd. Dummler, H. d. Eleer. Akademika, Anhang III. P. Leja, Der Sophist H. Pr. Sagan 1893.

(4) Τοῦτο δ' ἔχαγεται ἐκ τοῦ Πρωταγόρου τοῦ Πλάτωνος (317 c), ἐκ τοῦ: